

AUGUST 2022

METODENOTAT HAD MOD MINORITETER (2022)

Dette notat beskriver metoden bag en rundspørge med besvarelser fra cirka 700 minoritetspersoner, som indgår i publikationen "Had mod minoriteter" udgivet af Institut for Menneskerettigheder (august 2022). I notatet gennemgås de udfordringer, der kan være forbundet med at foretage undersøgelser blandt minoritetsgrupper, fremgangsmåden bag rundspørgen, stikprøvens type, survey-eksperiment som metode og metodiske overvejelser om repræsentativitet og generaliserbarhed.

RUNDSPØRGE BLANDT MINORITETSGRUPPER

I perioden juli til august 2021 udsendte Institut for Menneskerettigheder et spørgeskema via sociale medier (Facebook, Twitter og LinkedIn) og via organisationer, der arbejder for henholdsvis LGBT+-personer, etniske og religiøse minoriteter og personer med handicap. Rundspørgen blev udsendt som tre separate spørgeskemaer med identiske spørgsmål, men hvor den indledende tekst i spørgeskemaet var målrettet de tre minoritetsgrupper.

Respondenterne har selv kunnet angive hvilken minoritet de identificerer sig som. En række organisationer var behjælpelige med at distribuere spørgeskemaerne til deres netværk og brugergruppe.ⁱ Spørgeskemaerne blev fortrinsvis udsendt via Facebook og nyhedsbreve. Inden udsendelse har spørgeskemaet været sendt ud til feedback hos forskere og interesseorganisationer.ⁱⁱ

Rundspørgen er besvaret af 1.001 personer. Heraf har 710 respondenter udfyldt hele spørgeskemaet, samt svaret ja til, at de tilhører én af de listede minoriteter.

Respondenterne fordeler sig på minoritetsgrupperne som følger: 94 respondenter er muslimer, 47 respondenter er etnisk minoritet, 35 respondenter er jødiske minoriteter, 419 respondenter er LGBT+-personer (heraf 180 homoseksuelle, biseksuelle eller queer cis-mænd, 119 lesbiske, biseksuelle eller queer cis-kvinder, 120 transkønnede, interkønnede eller nonbinære personer)ⁱⁱⁱ, og 115 respondenter har et handicap. Det har også været muligt for respondenterne at vælge andre religiøse trossamfund (kristendom, hinduisme, buddhisme eller andet). Disse grupper er dog udeladt af analysen på grund af meget få respondenter.

Bekvemmelighedssample og repræsentativitet

Stikprøven er baseret på en såkaldt bekvemmelighedssample (også kaldet "convenience sample"), hvilket betyder, at stikprøven er udvalgt via et åbent online survey modsat en repræsentativ stikprøve i befolkningen (hvor et udsnit af befolkningen bliver personligt inviteret til at deltage).

Besvarelsene i denne rundspørge er derfor ikke repræsentative for minoritetsgrupperne i den samlede befolkning. I praksis er det svært, omfattende og dyrt at indsamle repræsentative stikprøver for de minoritetsgrupper, som undersøgelsen omhandler (religiøse og etniske minoriteter, LGBT+-personer og mennesker med handicap).

Selv via store og ofte omkostningsfulde spørgeskemaundersøgelser, er det svært at få en stikprøve af befolkningen, hvor minoriteter er velrepræsenteret. Det skyldes både, at minoriteter selvsagt er få i antal (i en tilfældig stikprøve på ca. 1.000 voksne danskere vil fx LGBT+-personer udgøre cirka 50-80 personer), men også at minoriteter i nogle sammenhænge er sværere at nå ud til og kan have mindre tilbøjelighed til at deltage i de paneler, der ofte udgør analysegrundlaget i analyseinstitutternes undersøgelser. Det betyder, at minoriteters oplevelser historisk set ikke er tilstrækkelig repræsenteret i større befolkningsundersøgelser, og det kan være udfordrende og ressourcekrævende at lave undersøgelser blandt disse grupper.

På grund af ovenstående udfordringer er der i denne undersøgelse gjort brug af en bekvemmelighedssample. Styrken ved denne metode er, at man rent faktisk får minoriteters stemmer repræsenteret i et større omfang (mere end 700 minoritetspersoner). Derfor påpeger forskningen også på, at metoden har sin styrke i undersøgelser af homogene samples som fx socio-demografiske subgrupper.^{iv,v} Metoden er yderligere effektiv i de tilfælde, hvor man søger at undersøge fænomener, der er ret specifikke som fx oplevet had. Metoden gør det muligt at nå ud til repræsentanter for minoritetsgrupperne under hensyntagen til ressourceforbruget.

Begrænsningerne ved denne rundspørge findes blandt andet i generaliserbarhed, da det ikke er muligt at generalisere til minoritetspopulationen generelt. Dog er udfordringer med generaliserbarhed ikke alene koblet til metoden her, men også til målgruppen. Det skyldes, at der er sparsom viden om, hvordan populationen af fx LGBT+ personer, personer med handicap og religiøse minoriteter som fx jøder eller muslimer, ser ud i Danmark på centrale socio-demografiske faktorer (som fx alder, uddannelse, region), der skal bruges til at måle repræsentativitet og derigennem generaliserbarhed. Alligevel bidrager metoden med tal, der viser nogle klare tendenser og beskriver de konsekvenser, det kan have at tilhøre en minoritetsgruppe i Danmark. Metoden bruges hyppigt i undersøgelser af minoritetsgrupper i Danmark.^{vi}

Selection bias

En anden begrænsning ved denne metode – og spørgeskemametoden generelt – er, at kun de, der ønsker at deltage, besvarer spørgeskemaet. Dette kendes også som 'selection bias'. I dette tilfælde

vil det betyde, at de personer, der intet had har oplevet, vil være mindre tilbøjelige til at bruge tid på at svare på et sådant spørgeskema, og de som har oplevet had, i højere grad vil deltage. Denne form for bias er omdiskuteret og er på mange måder svær at klarlægge. I denne undersøgelse vil 'selection bias' være, at vi hovedsageligt får besvarelser fra personer, der har oplevet had i det offentlige rum eller online. Derfor er der en risiko for, at vi får en overrepræsentation af respondenter, der i høj grad har oplevet hadforbrydelser eller været udsat for hadefulde ytringer. Der vil dog altid være 'selection bias' i spørgeskemaundersøgelser, idet der kan være forskellige kendetegn ved de mennesker, der gerne vil fortælle om deres oplevelser med had og de, der ikke ønsker at fortælle om dem i et spørgeskema, hvor sidstnævnte gruppe ikke bliver repræsenteret i undersøgelsen.

En anden vigtig 'selection bias' i denne undersøgelse handler om identifikation med målgruppen. I de tre separate spørgeskemaer spørger vi ind til, om man identificerer sig som henholdsvis etnisk eller religiøs minoritet, LGBT+-person eller person med handicap. Identifikation eller tilhørsforhold til en minoritetsgruppe er en kompleks affære. Her kan vi altså risikere at udelukke folk, der ikke bryder sig om denne måde at tilgå eller navngive gruppen på. Fx personer, der tager afstand til selve det at 'identificere sig som' eller folk, der generelt ikke ønsker at blive set som en minoritet og føler, at dette i sig selv er fremmedgørende. I spørgeskemaet er der dog spurgt uddybende ind til personens egne karakteristika, så det er muligt at uddybe, hvordan man vil beskrive fx sit handicap, sin seksuelle orientering, sin kønsidentitet eller sin religion, og vi har efter sparring fra interesseorganisationer forsøgt at beskrive grupperne på den måde, der bedst afspejler den aktuelle sprogbrug inden for minoritetsgrupperne for at sikre størst mulig inklusion af minoriteterne.

Stikprøven bærer også præg af, at nogle minoritetsgrupper har været mere tilbøjelige til at deltage. Fx fylder homoseksuelle, biseksuelle og queer mænd cirka fem gange så meget i stikprøven som muslimer. Det er på trods af, at andelen af muslimer i Danmark (4 %) svarer nogenlunde til andelen, der identificerer sig som homoseksuelle, biseksuelle og queer mænd (4,6%).^{vii} LGBT+-personernes besvarelser vil altså fylde relativt mere i stikprøven, end besvarelserne fra etniske og religiøse minoriteter og personer med handicap. På grund af dette opgøres tallene for rundspørgen for de tre grupper separat.

SURVEY-EKSPERIMENT: VILLIGHED TIL AT ANMELDE HADEFULDE YTRINGER

Som en del af rundspørgen, er respondenterne også blevet præsenteret for et survey-eksperiment, hvor Institut for Menneskerettigheder via et fiktivt scenarie har forsøgt at belyse, i

hvilken grad respondenterne ville anmelde en hadefuld ytring, som enten finder sted online (på Facebook) eller i en bus (offentlige rum). Det giver også en indikation af, hvilken anmeldelsesvillighed der findes blandt minoritetsgrupperne. Det kan fortælle os noget om minoriteters tolerancetærskel i relation til det had, de oplever i hverdagen, men også hvordan man skelner mellem de ytringer der finder sted på internettet og de ytringer, der finder sted i det offentlige rum på gaden eller i supermarkedet.

Respondenterne bliver i spørgeskemaet præsenteret for hadefulde ytringer, der i det opstillede scenarium enten fremsættes online eller i den offentlige transport og rettet mod den af de tre minoritetsgrupper, de tilhører. Ytringerne er baseret på udtalelser, der stammer fra domme for overtrædelse af straffelovens § 266 b, jf. Rigsadvokatens meddelelse.^{viii} På baggrund af det opstillede scenarie bliver respondenterne blandt andet spurgt ind til, hvorvidt de ville anmelde de hadefulde ytringer til hhv. politiet og/eller Facebook, og bliver yderligere givet mulighed for at uddybe eventuelle årsager til ikke at ville anmelde ytringerne. Afslutningsvis bliver de bedt om at forholde sig til, hvorvidt de vurderer, at udtalelserne er strafbare.

Som tidligere nævnt er det en mulighed, at personer der har oplevet had, er mere tilbøjelige til at udfylde spørgeskemaet. Det kan give udslag for survey-eksperimentet på to måder: Enten kan gruppen være mindre tilbøjelig til angive i spørgeskemaet at ville anmelde den ytring de bliver præsenteret for i det fiktive scenarie, da de er "vant til" at møde hadefulde ytringer i hverdagen og det har rykket ved en tolerancetærskel for, hvornår man vil anmelde. Omvendt kan det også tænkes, at de vil være mere tilbøjelige til angive i spørgeskemaet at ville anmelde, da de har været udsat for noget lignende det, som de udsættes for i eksperimentet og det vækker en indignation.

Det fiktive scenarie i spørgeskemaet er udformet således, at respondenterne bliver præsenteret for et scenarie, hvor de bliver udsat for tre grove udtalelser, hvoraf to af udtalelserne er baseret på udtalelser fra domme for overtrædelse af straffelovens § 266 b, mens den tredje udtalelse er grov, men ikke udgør en strafbar hadefuld ytring. Respondenterne bliver altså præsenteret for tre udtalelser. Respondenterne får ikke at vide, at to af kommentarerne er baseret på udtalelser, der er vurderet til at være strafbare hadefulde ytringer ved en domstol.

Eksempler på hadefulde ytringer

For en fuld oversigt over de udtalelser, som respondenterne er blevet præsenteret for og præcise af formulering af spørgsmålene se bilag. De udtalelser vi inddrager, er i nogle tilfælde forkortet.^{ix}

I det følgende er beskrevet hvilke domme, som ytringerne er taget fra:

- Udtalelsen "Muslimer er en sygdom, der skal skæres væk som en byld" er taget fra en dom for overtrædelse af straffelovens § 266 b, stk. 1 i 2017.^x Personen havde skrevet førnævnte udtalelse på Facebook. Denne udtalelse er herefter omskrevet til fx "Lebber er en sygdom, der skal skæres væk som en byld".
- Udtalelsen "Den eneste forskel på muhamedanerne og rotter er, at rotter ikke får socialhjælp." er taget fra en dom for overtrædelse af straffelovens § 266 b, stk. 1 fra 2003.^{xi} Udtalelsen er fremsat på et politisk partis landsmøde. Udtalelsen er omskrevet til fx "Den eneste forskel på jøder og rotter er, at rotter ikke får socialhjælp."
- Udtalelsen "Jeg hader bøsser. Det gør jeg virkelig. Jeg synes det er så fucking klamt. Det er klamt at høre dem snakke sammen. Som om de er piger. Jeg kan ikke sidde i selskab med nogen, der er bøsse. Se dem kysse hinanden. Det er så vammelt" er taget fra en dom for overtrædelse af straffelovens § 266 b, stk. 1. Udtalelsen er fremsat i en bog udgivet i 2009.^{xii} Udtalelsen er omskrevet til fx "Jeg hader svanser. Jeg synes det er så fucking klamt. Det er klamt at se dem kysse."
- Udtalelserne "Dette er perkerfrit område", "skrid hjem til jeres eget land", "negersvin" og "sorte svin" er taget fra en dom for overtrædelse af straffelovens § 266 b, stk. 1 fra 2016.^{xiii} En mand havde udtalt førnævnte til en vejfest. Udtalelserne er omskrevet til fx "Dette er perkerfrit område, skrid hjem til jeres eget land".

Udover to strafbare udtalelser er respondenterne også blevet præsenteret for en tredje udtalelse, der er en kommentar, der er udtryk for en fordomsfuld holdning, men som ikke vil vurderes til at være en strafbar hadefuld ytring, fx

- "Mine sønner må fandeme ikke være sammen med en bøsse. Det vil jeg aldrig kunne acceptere."

Det skal her bemærkes, at hadefulde ytringer mod LGBT+-personer i praksis har været omfattet af § 266 b, ved at falde ind under beskyttelsesgrunden seksuel orientering og ikke kønsidentitet, -udtryk eller -karakteristika. Pr. 1. januar 2022 er kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika og handicap tilføjet bestemmelsen. På tidspunktet for udsendelsen af surveyet var kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika og handicap således ikke omfattet af bestemmelsen i straffeloven.

Efter respondenterne præsenteres for ytringerne, spørger vi ind til, hvorvidt respondenterne ville anmelde en sådan kommentar, hvis vedkommende blev udsat for den eller hvorfor de ikke ville anmelde udtalelsen. For præcis formulering se slutnote.^{xiv} De der får at vide, at de modtager kommentaren på Facebook, får også mulighed for at svare på, hvorvidt de ville anmelde kommentaren til Facebook.

På den måde er det muligt at belyse flere forskellige forhold i det konstruerede eksperiment; respondenternes villighed til at anmelde ulovlige ytringer til politiet og hvorvidt denne villighed afhænger af, om kommentaren finder sted i det offentlige rum eller online.

Styrken ved tilfældighedselementet i et survey-eksperiment

For at undersøge hvorvidt respondenternes anmeldelsesvillighed påvirkes af, hvor den hadefulde ytring finder sted, bliver en tilfældig halvdel af respondenterne præsenteret for, at udtalelsen har fundet sted på Facebook i en offentlig kommentar, mens den anden halvdel får at vide, at de modtager kommentaren i en bus. Respondenterne fordeles på, hvorvidt de har angivet deres alder til at være et lige eller ulige tal. Det centrale i forbindelse med at forstå betydningen af online versus det offentlige rum er, at respondenterne bliver fordelt tilfældigt på de to scenarier.

Eksperimentdelen skal ses som en faktor, der er uafhængig af alle øvrige faktorer (køn, region, uddannelse osv.). Det eneste der varierer for de to grupper, der modtager spørgsmålene om hadefulde ytringer på henholdsvis Facebook og i det offentlige rum er, hvorvidt de er et ulige eller lige antal år – en faktor, som ingen betydning burde have for, hvordan man oplever hadefulde ytringer. Dermed bliver det muligt at etablere en sammenhæng mellem anmeldelsesvillighed og hvor den hadefulde ytring finder sted (online eller offentlige rum), der ikke påvirkes af eventuelle systematiske forskelle i villigheden til at anmelde på tværs af socio-demografiske grupper. Dette bekræftes også ved, at tallene i analysen ikke ændrer sig, hvis der kontrolleres for minoritetsgruppe, køn, alder, region og hvilken ytring, som de er blevet præsenteret for.

Som det er beskrevet ovenfor, er respondenterne ikke repræsentative for minoritetsgrupperne. Derfor er det ikke muligt direkte at udlede konklusionerne for minoritetsgrupperne i befolkningen generelt. På trods af manglende repræsentativitet, bidrager survey-eksperimentet med et væsentligt tilfældighedselement, som skaber et potentielt sammenligningsgrundlag. Hvilket bakkes op af en videnskabelig undersøgelse, der finder betydelig lighed mellem effekter i survey-eksperimenter baseret på bekvemmelighedssampling og effekter fundet via repræsentative befolkningsbaserede stikprøver.^{xv}

Det fiktive element i scenariet

I spørgeskemaet bliver respondenterne bedt om at forholde sig til opstillede scenarier, hvor hadefulde ytringer fremsættes online eller offline og mod deres person/minoritetsgruppe. Respondenterne skal således ikke trække på erfaringer fra, hvordan de konkret har forholdt sig, da de befandt sig i en lignende situation, men skal alene forholde sig til, hvordan de forestiller sig, at de ville handle i det opstillede scenarie. En politianmeldelse af en hadefuld ytring vil i praksis være langt mere krævende for ofret end en "fiktiv" anmeldelse i et spørgeskema, hvorfor respondenterne kan være tilbøjelige til at overvurdere, i hvor høj grad de ville anmelde en hadefuld ytring.

Samtidig må det dog forventes, at en virkelig hændelse med en hadefuld ytring mod egen person vil opleves stærkere end når denne er beskrevet i et spørgeskema, hvorfor nogle måske alligevel ville anmelde en hændelse, selvom de svarer det modsatte i spørgeskemaet. På baggrund af disse forhold kan andelen af respondenter, der vil anmelde en hadefuld ytring både være højere eller lavere end anmeldelsestilbøjeligheden i virkeligheden, og resultaterne skal læses med dette in mente.

BILAG

Tabel 1: Oversigt over de hadefulde ytringer i survey-eksperimentet, som de forskellige minoritetsgrupper er blevet præsenteret for

Muslimere	"Dette er perkerfrit område, skrid hjem til jeres eget land" "Den eneste forskel på muslimer og rotter er, at rotter ikke får socialhjælp"
Etniske minoriteter	"Dette er perkerfit område, skrid hjem til jeres eget land" "Den eneste forskel på fremmede og rotter er, at rotter ikke får socialhjælp."
Jødiske minoriteter	"Dette er jødefrit område, skrid hjem til jeres eget land" "Den eneste forskel på jøder og rotter er, at rotter ikke får socialhjælp"
Homoseksuelle, biseksuelle og queer mænd	"Bøsser er en sygdom der skal skæres væk som en byld" "Jeg hader bøsser. Jeg synes det er så fucking klamt. Det er klamt at se dem kysse"
Homoseksuelle, biseksuelle og queer kvinder	"Lebber er en sygdom der skal skæres væk som en byld" "Jeg hader lebber. Jeg synes det er så fucking klamt. Det er klamt at se dem kysse"
Trans*, interkøn og non-binære	"Transer er en sygdom der skal skæres væk som en byld" "Jeg hader svanser. Jeg synes det er så fucking klamt. Det er klamt at se dem kysse."
Personer med handicap	"Handicappede nassere er en sygdom der skal skæres væk som en byld." "Den eneste forskel på spassere og rotter er, at rotter ikke får socialhjælp."

Formulering af spørgsmål i spørgeskemaet:

Hvad ville du gøre, hvis du modtog en sådan kommentar i en offentlig bus?

- Jeg ville anmelde det til politiet
- Jeg ville ikke anmelde det
- Ved ikke

Hvad ville du gøre, hvis du modtog en sådan kommentar i et offentligt kommentarspor? (Du kan sætte flere kryds).^{xvi}

- Jeg ville anmelde det til politiet
- Jeg ville anmelde det til Facebook
- Jeg ville ikke anmelde det
- Ved ikke

SLUTNOTER

ⁱ Blandt andre Mosaik trossamfund, LGBT-Danmark, Sabaah, Danske Handicaporganisationer, Sammenslutningen af unge med handicap etc.

ⁱⁱ Spørgeskemaet har været til gennemsyn hos og er blevet drøftet med forskerne Michael Bang Petersen (AAU), Thomas Brudholm (KU) og Mogens Jin (KU). Relevante interesseorganisationer har desuden også fået tilsendt spørgeskemaet med henblik på at feedback på indholdssiden. Det drejer sig om Mosaik Trossamfund, LGBT-Danmark, Sabaah, Danske Handicaporganisationer og Sammenslutningen af Unge med Handicap (SUMH).

ⁱⁱⁱ Transpersoner, interkønnede og nonbinære har haft muligheden for også at angive sig som queer, bi- eller homoseksuel. Kønsidentitet har i dette tilfælde haft forrang, men alle er blevet kodet som LGBT+-person.

^{iv} Jager, J., Putnick, D. L., & Bornstein, M. H. (2017). II. More than just convenient: the scientific merits of homogeneous convenience samples. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 82(2), 13–30

^v I et studie af statistiske undersøgelser af den jødiske befolkning i Europa, sammenlignes et bekvemmelighedssample med udvalgte indikatorer fra tilgængelige registerdata, hvortil de konkluderer en tilfredsstillende sammenligningsgrad mellem de to kilder. Dog tager de forbehold for at generalisere til hele den europæiske jødiske befolkning, men i højere grad argumenterer de for at der kan generaliseres til den mere politisk organiserede del af den jødiske befolkning og disse medlemmers sociale omgangskreds. Studiet bakker overordnet op om bekvemmelighedssamples brugbarhed i forhold til at bidrage med analytiske pointer om subgrupper, og fremhæver at metoden kan være det bedste valg, hvis det andet valg ville være ikke at undersøge gruppen. Såfremt man har socialdemografiske data på gruppen, foreslår de at vægte en stikprøve, for at kalibrere stikprøven til i højere grad at afspejle virkeligheden. Kilde: Staetsky, L. Daniel (2012). Can Convenience Samples be Trusted? Lessons from the Survey of Jews in Europe.

^{vi} Undersøgelse udført af Epinion for Århus Kommune. Epinion (2019). LGBT+ personers syn på Århus. Tilgængelig via: <https://www.aarhus.dk/media/23486/fuld-rapport-aarhus-kommune-lgbtplus-personer-18-03-2019.pdf>

Undersøgelse udført af Advice for Det Centrale Handicapråd (2015). Det Centrale Handicapråd (2015). Gap-analyse. Tilgængelig via:

https://dch.dk/sites/dch.dk/files/media/document/DCH_gapanalyse_Tilg%C3%A6ngelig.pdf

Undersøgelse udført af Als Research for Ligestillingsafdelingen. Als Research (2020). Undersøgelse af udfordringer og stigma i forhold til at have LGBTI-identitet i Danmark.

Undersøgelse udført af Als Research for Ligestillingsafdelingen. Als Research (2019). LGBT-personers trivsel på arbejdsmarkedet.

LGBT+ Danmark (2021). Stop diskrimination i skolen – LGBTQ+ elevers trivsel og vilkår i grundskolen.

^{vii} Tjek det (2021). Hvor mange muslimer er der i Danmark?. Tilgængelig via:

<https://www.tjekdet.dk/indsigt/hvor-mange-muslimer-er-der-i-danmark>.

Greve, J., Østergaard, S. T., Andersen, M. & Thomsen, M. K. Kortlægning af homo- og biseksuelles samt transpersoners levevilkår og samfundsdeltagelse. VIVE 2022.

^{viii} Rigsadvokaten. Hadforbrydelser (straffelovens § 266 b) – praksisoversigt. Tilgængelig via:

<https://vidensbasen.anklagemyndigheden.dk/h/6dfa19d8-18cc-47d6-b4c4-3bd07bc15ec0/VB/664ae180-4dfa-4cfa-8002-d9d401ab22dc?showExact=true>

^{ix} Respondenterne har haft mulighed for at gå videre i spørgeskemaet og ikke få vist udtalelserne. Det har kun 4 % benyttet sig af og respondenterne i de forskellige minoritetsgrupper har benyttet sig af det i lige lav grad.

^x Dom 1.3.16. <https://vidensbasen.anklagemyndigheden.dk/h/6dfa19d8-18cc-47d6-b4c4-3bd07bc15ec0/VB/664ae180-4dfa-4cfa-8002-d9d401ab22dc?showExact=true#0bf127da35>

^{xi} Dom 1.1.16. <https://vidensbasen.anklagemyndigheden.dk/h/6dfa19d8-18cc-47d6-b4c4-3bd07bc15ec0/VB/664ae180-4dfa-4cfa-8002-d9d401ab22dc?showExact=true#0bf127da35>

^{xii} Dom 1.1.38. <https://vidensbasen.anklagemyndigheden.dk/h/6dfa19d8-18cc-47d6-b4c4-3bd07bc15ec0/VB/664ae180-4dfa-4cfa-8002-d9d401ab22dc?showExact=true#0bf127da35>

^{xiii} Dom 1.2.12. <https://vidensbasen.anklagemyndigheden.dk/h/6dfa19d8-18cc-47d6-b4c4-3bd07bc15ec0/VB/664ae180-4dfa-4cfa-8002-d9d401ab22dc?showExact=true#0bf127da35>

^{xiv} Introen lyder fx for LGBT+ personer: "På efterfølgende side er eksempler på stærkt nedsættende og krænkende kommentarer, der er rettet mod LGBT+ personer - baseret på virkelige udtalelser. Vi vil bede dig om at læse eksemplerne og tage stilling til, hvad du ville gøre, hvis du modtog en sådan kommentar. Hvis du ikke tilhører den omtalte minoritet, vil vi bede dig om at forestille dig, at du tilhører den omtalte minoritet. Du kan springe spørgsmålet over, såfremt du ikke ønsker at læse udtalelserne."

^{xv} Mullinix, Kevin J., Leeper, Thomas J., Druckman, James N. and Freese, Jeremy (2015) The generalizability of survey experiments. *Journal of Experimental Political Science*, 2 (2). pp. 109-138. ISSN 2052-2630

^{xvi} "Jeg ville ikke anmelde" og "Ved ikke" udelukker de øvrige to svar.